

Contarella

Rondalla, sí. Te'n podria dir una, per exemple, perquè rondalles mos ne contava mon pare, que en contava! Resulta que tenia aquells llibres que varen editar d'en Racó i deia cada rondalla d'en Racó que a noltros mos encantava! Mos encantava, és vera. I n'hi ha una que mos contava, era un poc llarga —passa res si és llarga, nina?—, idò aquesta m'agradava molt i era molt guapa, molt guapa, i li deien «En Gustí lladre» i això.

Resulta que era un nin —això fa molts d'anys tot això—, era un al·lot, un nin que son pare s'havia mort. S'havia mort i no... S'havia mort i sa mare va quedar viuda. I aquest nin, aquest infant va rebre de condició de son pare que en morir-se ell, si se moria son pare abans que aquest infant, que li havien de dar la carrera que volgués. I lo que va passar va ser que, com que se va morir son pare, sa mare li va demanar:

—Amem, fill meu, quina carrera...

I va dir:

—Ma mare, jo lo que vull ser és lladre!

El Bon Jesús, gloriós sant Pau, cap altra com aqueixa no volia sa mare! I, fillet, no volia de cap manera, de cap manera, que el fill fos lladre. Qui ho voldria, també?

—Amem, i com així vols ser lladre?

—Ah, ma mare —diu—, vós no heu de demanar ni per què ni per què no, que vós m'heu de donar sa carrera.

Això mos ho contava d'aquelles rondalles d'en Racó, que estaven en sa o no estaven en pollencí. I mos la contava així, eh. Conforme, eh, ho pots posar en aquest treball. I jo me degué fer molta impressió, aquesta rondalla, perquè ningú vol ser lladre, m'entens? Com qui dir: «Jo vull ser lladre. Ma mare, pagau-me.» Pagau-me una carrera de metge, sí. Però, ma mare, pagau-me una carrera de lladre..., no... I què va passar? Que va dir: «Vull ser lladre». I sa mare, un bon plors! Aquella dona com una magdalena bramava, la desgraciada. Oh!, Bon Jesús de Déu, sant Pau, no podia donar passada! I què va passar? Va passar una cosa, que aquella dona va dir:

—Aniré a xerrar amb lo meu cunyat.

Va anar a xerrar amb lo seu cunyat, que era un germà del seu home, com és de suposar, i li va dir:

—Mira, lo nin vol ser lladre i no hi ha manera. Li vols llevar la idea aquesta?

Diu:

—Res, no passis pena que lladre serà, però li farem llevar la idea aviat —com qui dir—. Jo conec una cova que hi ha una guarda de lladres que hi viuen, allà. L'hi enviam i veuràs quan tengui la professió de lladre ben devora, que ho passen puta, veuràs si el faran..., el marxaran aviat i se cansarà.

Bé, què va passar? En Gustí, que era aquest ninet, en veure que sa mare li deia que estava conforme, després de bramar tant i això se va estranyar, però li va dir:

—Ma mare, estic content que faceu lo que ha dit mon pare.

Perquè, si no feien lo que havia dit son pare, que havia deixat en aquell testament, llavonses no tenien dret a l'herència. L'herència que tenien era de son pare —quasi com aquell qui diu—i la dona només ho podia cobrar si li dava la carrera que volia an el fill. I aquell nin va dir:

—Ma mare, així tendreu dret vós a l'herència i jo podré ser lo que voldré: lladre seré!

Bona caminada fins en aquella cova de ca no sé a on. Això ho posava en el llibre aquell d'en Racó. Jo no me'n record ni quin color era. Aquell llibre era un llibre molt guapo, era d'això antic. Això mos ho contava mon pare a tots quatre, sí, me'n record ben molt. I va passar que aquell nin, en esser allà, varen avisar an aquells lladres. Sa mare ja se veu que els havia avisat, i va dir:

—Aquí vos duc en Gustí, que vol esser lladre amb voltros.

—I ja estàs segur? —va dir el capità dels lladres—. I ja estàs segur que vols ser lladre amb noltros? —ja li deia com a dir «no te volem», com aquell qui diu.

Diu:

—Sí, i vos vull ensenyar. Vull que m'ensenyeu, vull dir.

—No, idò, ben alerta de tenir un bergant com tu! —diu—. Si mos la fas, ja no podràs ser pus

amb noltros, eh, que això no és una broma.

Bé, què va passar? Sa mare, brama que brama:

—Adéu, filló! Adéu, filló! Adéu, filló!

I se'n va tornar cap a baix de la muntanya perquè això era com una muntanya.

I va passar una cosa; que li varen dir:

—Ara, per ser lladre, t'haurem de fer una prova.

I va dir:

—En voler, un prova.

I varen dir:

—Bé, idò ja farem qualche prova.

I d'enfora, d'enfora, d'aquella cova, que era una cova, com és de suposar, a una muntanya... Un lladre no pot estar enmig d'un sementer, que si ve la policia l'aplega tot d'una o venen els carabineros. No pot estar allà enmig —o el sereno o qui sigui—, si no, l'aplegarien i l'aglapirien. Havien d'estar a una muntanya que hi veien de pertot, tenien una vista global, pertot.

I varen dir:

—Ep, veis allà enfora?

Varen veure en Massot. I en Massot era un home que era un home molt fortarrut, gruixat, alt com un sant Pau, un home fort, que duia un me damunt les espatles per de mos de que la seva filla s'havia de casar i havien de matar aquell xot o aquell me o... un cabrit: un bitxo, un bitxo! I va passar una cosa, que aquell li va dir:

—Veus en Massot, que ve per aquella costa? —diu— Idò li has de mirar mem si li fots aquest me.

I en Gustí va dir:

—Vale, d'acord, podem anar a cercar aquell me, emperò —diu— jo lo que vull és que me doneu una espasa amb la seva funda.

I diu:

—I amb això ja podràs conseguir el me?

Diu:

—Sí.

Diu:

—Idò jas.

Com que és de suposar que tenien aquells lladres coses de lladres i no sé si tenien pistoles i tot. Però i devien tenir espases i això —això que te cont ja és molt antic, ja només de pistoles no n'hi devia haver tan sols, quasi, o, si n'hi havia, n'hi havia ben poques o... Això devien anar en calçons amb bufes, encara en aquell temps— i li varen donar una espasa. Devia ser una espasa així, amb la seva funda.

Bé, vatiàlmen, què va fer? Va anar viu en Gustí lladre, hi va anar i va deixar en aquell camí que havia de passar en Massot, que era aquell home fort i grossot, va deixar un poc més endavant, va deixar una... cartutxera, la cartutxera, la funda que jo t'he dit, una funda que va demanar, va demanar aquella funda i la va deixar enmig d'aquell camí. Vatuadell, en Massot quan va passar amb aquell..., amb això, un me —o no sé

què t'he dit jo—, un me. Anava, zec-zec, zec-zec, i se va trobar aquella funda enmig del camí.

—Vatiamen! Una funda d'espasa.

I se la va mirar, com és de suposar i això. I va mirar i va dir:

—Però, i tanmateix què l'he d'anar a florir? Si jo ja vaig carregat amb aquest xot i no tenc espasa —només hi havia la funda, només li va deixar la funda, eh, ja t'ho he dit jo, només... I va dir:

—Bé! Res... morta!

Però en Gustí lladre més envant d'aquella funda hi va deixar... l'espasa! fixa't què et dic? L'espasa. Quan va anar més endavantet, aquell home, en Massot, que era un home gros, fort, va trobar l'espasa.

—Es! —va dir—Això serà aquella espasa de la funda que he trobat antes —va dir—. Res, lo que farà serà tornar arrere per agafar aquella funda —o cartutxera o no sé què se diu, una funda— i així tendré complet.

I, tanmateix, per aquells camins de per la muntanya, qui **** passa? —Ai! Això, perdona, no ho posis, an això. Ara m'ha sortit. No ho posasses. No. Llavors diran: «Aquest home és un grosser.» No ho voldria per res!— Bé, què va passar? Que va deixar aquella cartutxera i va dir:

—Deixaré aquest cabrit o aquest me aquí en terra —tanmateix estava fernet de potons i el va tornar a fernet de potons; saps què és fernet de potons, eh, nina?; idè el va fernet així, ben fernet, que no es mogué ni es bategué, i se'n va anar per anar més lleuger a cercar aquella funda— i així tendré espasa i funda.

Cagondell, quan el temps que se'n va anar a ca una p... allà, un poc més enfora d'aquell camí, a agafar la funda, hi va en Gustí lladre, vatiamen, li va fotre aquell cabrit, o aquell me, i va carregar aquell me i l'espasa, eh, i només li va costar una funda això. Què va passar? Que va tenir aquell me i els hi va dur.

—Eh! Jau, aquí teniu aquest me!

No se'n podien avenir:

—I aquest Gustí és el dimoni! Vatiamen, vatiamen! No sé què...

I va dir:

—Què vos pensàveu? —clar, ell bravejava, encara a damunt, sí. I va dir:— Res, ja puc ser lladre com vltros.

Diu:

—Eh! Atura el carro an aquest al·lot. Meam, tu n'has collit un, però encara no hem acabat de fer les proves.

Diu:

—No?

Diu:

—No! Ja en pensarem una altra.

Vatuadell, però ja tenien un me o un cabrit aquells, ja, en aquella cova. Uh, que estaven de contents. Vatiamen, no afinaria una altra vegada en Massot que duia un altre cabrit, damunt l'esquena. Varen dir:

—Ep, En Massot se veu que ha anat a cercar un altre cabrit.

Saps què va resultar? Que quan va tornar arrere, va dir:

—Vatiamen, ara hi ha un cabrit i no..., m'ha fuit, m'ha fuit. Jo l'he fernet de potons i m'ha fuit.

Va començar a cercar, no en va trobar cap altre. Només tenia una funda, aquell pobre home, d'espasa, que no serveix per florir cap pipa ni una i, claro, i va dir:

—Res, me'n tornaré de cap allà —allà on el va collir an aquell pastor, que el va comprar— i que me'n doni un altre.

Fillet, no el va trobar de cap manera. Vatiàlmen, per això en carregava un altre i tornava per aquell mateix camí. I en Gustí lladre, li varen dir:

—Gustí, ara torna. Amem, ves a fotre-li aquell.

I en Gustí diu:

—Sí, emperò lo que he de mester són dos concos.

Concos és com una brullola petita, eh, com aquell que diu... Tu, nina, això no ho has viscut. Voltros ja menjau en plats, però un temps hi havia com uns concos, com a de fusta, com un morter de fusta, hala! Com un morter que sonava cloc-cloc, com unes castanyetes. No fas ball de pagès? Idò unes castanyetes d'aquestes que sonau, però grosses, no eren unes castanyetes, eren un cloc-cloc, un conco, no sé què dir-te, nina. Això ho has de cercar a qualque puesto antic, ho trobaràs.

I varen collir aquests concos i se'ls en va menar i per unes mates en Gustí lladre cloc-cloc-cloc amb aquells concos, cloc-cloc-cloc, i tot el temps feia així. I clar, aquell home tot d'una va reparar que això seria aquell cabrit que li havia fuit que se passejava per allà. Va dir:

—Ca! Deu esser per aquí i no l'he trobat. Res: amollaré aquest que duc i aniré a encalçar-lo i així seré més lleuger.

Ja me veus en Gustinet lladre cloc-cloc-cloc per damunt aquelles penyes i aquell home, en Massot, darrere que l'intentava aglapir, però ni el va veure, perquè anava ben alerta en Gustí que el ves, i en Gustí se'n feia enfora i aquell home, darrere darrere.

—Vatiàlmen, i corr per estar fermat de quatre potons!

I aquell home darrere darrere, que feia aquells tres alens. Vatuadell, res, això va ser que quan el va tenir ben enfora va collir tapins en Gustí, va pujar una altra vegada allà on havia deixat en Massot aquell me i la funda de l'espasa i ho va collir tot i, tre-tep tre-tep, a la cova de lladres. Ai! No se'n podien avenir:

—Gustí, aquest serà bo per lladre! No, seràs bo per lladre! No idò...

I va passar que llavor varen fer el sopar. I va dir:

—Au!

Varen torrar o varen rostir aquells dos mens o aquells dos cabrits. I en Massot, ja me diràs, en Massot se va quedar fora i va haver d'anar a demanar-ne un altre i li va costar un ull de la cara. Bé, i la filla s'havia de casar el sendemà, vull dir, i aquell home va haver d'anar... Però ja el varen deixar anar, an el tercer, no el varen anar a cercar ja. I en aquella cova que varen rostir aquells dos mens, ****! —Ai!, no ho volia dir tampoc, perquè me surt: això ho has de borrar—. Idò, què va passar? Que va dir:

—Au! Ja és cuit!

I varen seure tots a taula en aquella cova i va dir:

—Ep, un tros de rostit per cada un.

I an en Gustí lladre li varen donar un plat de bajocada, un bon plat de bajocada. I aquell al-lot amb aquella cara:

—No vull bajocada, jo! Jo no vull bajocada! I jo he anat a cercar-vos dos mens... —i aquell nin deia, en Gustí:— Vos he anat a cercar dos mens. Jo també vull me rostit.

Ai! Un plat de bajocada damunt la taula i els altres que menjaven un bon cabrit. I diu:

—Això no pot ser.

I diu:

—Ah! —es capità lladre va dir:— Ah, no volies ser lladre? Idò això és la vida de lladre: tant és fotre com que te fotin!

I això és aquesta història, rondalla, d'en Gustí lladre, que volia ser lladre, ell, i els lladres el varen fotre a ell: ell va aportar, an els lladres, i els lladres l'hi varen fotre. I això va ser la història. Li va fugir aviat aquesta pardaleria de ser lladre. Així és que... Això és una història que la pots posar ben tranquil. Si has de borrar aquelles paraulotes, la pots dir.

Col·lectora: Francisca Bisanyes Cantallops (curs 2014-1015)
Informant: Antoni Llompart Cifre, 80 anys, Pollença